

УДК 930(438=161.2)(092)
DOI 10.69550/3041-1467.7.333200

Василь ФУТАЛА

доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (vfutala@ukr.net)

ORCID: 0000-0003-2521-4710

ResearcherID: I-3152-2018

Vasyl FUTALA

PhD hab. (History), Professor, Department of History of Ukraine and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24 Ivan Franko Street, Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (vfutala@ukr.net)

Бібліографічний опис статті: Футала, В. (2025). Українська історична наука у міжвоєнній Польщі: біоісторіографічний вимір. *Axis Europae*, 7, 218–243. doi: 10.69550/3041-1467.7.333200

Bibliographic Description of the Article: Futala, V. (2025). Ukrainska istorychna nauka u mizhvoiennoi Polshchi: bioistoriografichnyi vymir [Ukrainian historical science in interwar Poland: a biohistoriographical aspect]. *Axis Europae*, 7, 218–243. doi: 10.69550/3041-1467.7.333200 [in Ukrainian].

**УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА НАУКА У МІЖВОЄННІЙ ПОЛЬЩІ:
БІОІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ВИМІР**

Анотація. Мета дослідження – проаналізувати персоніфіковані студії про життя і діяльність українських істориків у міжвоєнній Польщі, показати здобутки і перспективи дослідження проблеми. **Методологія дослідження** спирається на принципи історизму, системності, об'єктивності, а також на методи історіографічного аналізу і синтезу. **Наукова новизна** полягає у тому, що на основі широкого кола просопографічних джерел простежено процес нагромадження і поширення наукових знань про діяльність українських інтелектуалів, які жили у 1920–1930-х рр. у Польщі і зробили вагомий внесок у розвиток української історичної науки, а також персоніфіковано здобутки вчених у вивченні наукової проблеми, окреслено коло недостатньо досліджених питань. **Висновки.** У міжвоєнній Польщі діяли наукові центри, в яких плідно працювали як західноукраїнські історики, так і представники історичної науки із Наддніпрянської України. Їхня наукова діяльність стала предметом висвітлення дослідників української діаспори та незалежної України. В радянську добу було накладено категоричну заборону на вивчення життєписів національно орієнтованих громадських, науково-освітніх і культурних діячів. Доведено, що відносно добре представлено історичні портрети І. Крип'якевича, М. Кордуби, І. Кривецького, С. Томашиєвського, В. Кучабського, І. Витановича, Р. Зубика, М. Андрусика, О. Терлецького, М. Чубатого, І. Огієнка, В. Біднова, О. Лотоцького та А. Яковліва. Водночас існує потреба продовжити пошукову роботу з допомогою просопографічного методу з

метою поповнення інформаційної бази про індивідуальну діяльність Б. Барвінського і Д. Коренця. Поки що відсутнє дослідження книжкового формату про В. Герасимчука. Заслугує серйозного академічного видання інтелектуальна біографія Д. Дорошенка. Варто видати повне зібрання творів І. Крип'якевича, І. Огієнка, Д. Дорошенка, М. Андрусяка, О. Лотоцького, М. Кордуби. З методологічної точки зору актуальним є комплексний аналіз біографії історика, тобто, врахування всіх фактів особистого, професійного, ситуативного і бібліографічного характеру. Особливої уваги потребує вивчення соціокультурної ситуації, за якої відбувалася його науково-практична діяльність.

Ключові слова: просопографічне джерело, історіографічний аналіз, біоісторіографія, історичний персонаж, історичний портрет.

UKRAINIAN HISTORICAL SCIENCE IN INTERWAR POLAND: A BIOHISTORIOGRAPHICAL ASPECT

Abstract. *The purpose of the study is to analyze personological studies on the life and activities of Ukrainian historians in interwar Poland, to show the achievements and prospects of researching the problem. The research methodology is based on the principles of historicism, systematicity, objectivity, as well as methods of historiographic analysis and synthesis. The scientific novelty lies in the fact that, based on a wide range of prosopographic sources, the process of accumulation and dissemination of scientific knowledge about the activities of Ukrainian intellectuals who lived in Poland in the 1920s and 1930s and made a significant contribution to the development of Ukrainian historical science has been traced, as well as the achievements of researchers in studying the topic have been personified, and a range of insufficiently studied issues have been outlined. Conclusions.* In interwar Poland, there were scientific centers in which both Western Ukrainian historians and representatives of historical science from Dnieper Ukraine worked fruitfully. Their scientific activities have become the subject of coverage by researchers from the Ukrainian diaspora and independent Ukraine. During the Soviet era, a categorical ban was imposed on the study of biographies of nationally oriented public, scientific, educational, and cultural figures. It has been proven that the historical portraits of I. Krypiakievych, M. Korduba, I. Krevetsky, S. Tomashivsky, V. Kuchabsky, I. Vytanovich, R. Zubyk, M. Andrusiak, O. Terletsy, M. Chubaty, I. Ohienko, V. Bidnov, O. Lototsky, and A. Yakovliv are relatively well represented. At the same time, there is a need to continue the search work using the prosopographic method in order to replenish the information base about the individual activities of B. Barvinsky and D. Korenets. There is currently no book-format study about V. Gerasymchuk. The intellectual biography of D. Doroshenko deserves a serious academic publication. It is worth publishing a complete collection of works by I. Krypiakievych, I. Ohienko, D. Doroshenko, M. Andrusyak, O. Lototsky, and M. Korduba. From a methodological point of view, a comprehensive analysis of a historian's biography is relevant, that is, taking into account all facts of a personal, professional, situational and bibliographical nature. Special attention needs to be paid to the study of the socio-cultural situation in which his scientific and practical activities took place.

Keywords: *prosopographic source, historiographic analysis, biohistoriography, historical character, historical portrait.*

Постановка проблеми. Українська історична наука завжди відводила належне місце висвітленню життєвого шляху і діяльності видатних особистостей. Особливо цей

жанр історієписання інтенсифікувався в умовах незалежності України. Цьому сприяє нова духовна атмосфера в країні, відродження національних традицій української історичної науки, вільний доступ учених до архівосховищ, наплив в Україну праць представників української діаспори тощо. Увагу дослідників привернули імена тих людей, які впливали на розвиток українського суспільно-політичного та національно-культурного життя, відіграли вагомий роль у самоствердженні української нації і чий знання та життєвий досвід заклали фундамент формування новітньої ідентичності українців. До таких належали й західноукраїнські та наддніпрянські інтелектуали, які жили у міжвоєнну добу в Польщі і творили на ниві історичної науки.

Аналіз останніх досліджень. Національно-освітня політика урядів Польщі щодо населення Галичини і Західної Волині в 20–30-х рр. XX ст. перебувала у полі зору Івана Зуляка, Оксани Рудої, Лесі Алексієвцевої, Богдана Ступарика, Бориса Савчука, Миколи Кучерепи та ін. У нашому розпорядженні є навіть поодинокі публікації про стан української історичної науки у міжвоєнний період на землях, що входили до складу відновленої Польської Республіки (Зашкільняк, 2014; Саган, 2019). Проте біоісторіографія задекларованої конкретної теми перебуває на початковій стадії вивчення. Лише окремі її фрагменти висвітлено в наукових роботах Володимира Ляхощького (Ляхощький, 2001а), Ірини Федорів (Федорів, 2003), Наталії Григорук (Григорук, 2004), Інни Заболотної (Заболотна, 2007), Олександра Завальнюка (Завальнюк, 2009) та деяких інших авторів. Отож, комплексного біоісторіографічного дослідження до недавнього часу не було.

Мета публікації – оприлюднити результати досліджень українськими вченими індивідуальної діяльності представників української історичної спільноти у міжвоєнній Польщі, передбачити шляхи подальших наукових пошуків.

Виклад основного матеріалу. Після закінчення українсько-польської війни 1918–1919 рр. і визнання Лігою націй східних кордонів відродженої Польської держави на території колишньої Східної Галичини, Західної Волині, Холмщини і Підляшшя була відновлена діяльність українських культурних, освітніх і наукових організацій. Серед них найвпливовіші позиції посіло Наукове товариство імені Шевченка (НТШ). Навколо нього гуртувалися найкращі інтелектуальні сили, зокрема ціла плеяда професійних істориків, вихованих у науковій школі Михайла Грушевського. Саме він, на думку Віталія Тельвака та Василя Педича, «першим на західноукраїнських землях звернув увагу на важливу проблему підготовки наукових кадрів національних істориків» (Тельвак, Педич, 2024, с. 251).

Про найздібнішого учня М. Грушевського Івана Крип'якевича написано велику кількість різного жанру праць: показник публікацій про історика за період з 1940 до 2016 р., укладений Феодосієм Стеблієм і доповнений Інною Заболотною, нараховує 180 бібліографічних позицій (Стеблій, Заболотна, 2016). Вже традиційними стали Всеукраїнські наукові читання «Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві», які відбуваються за ініціативи та підтримки Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича. Під такими ж назвами вийшли два окремі випуски наукового збірника «Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність» (випуск 8 за 2001 р. та випуск 28 за 2016 р.). Перший із них включає автобіографію-спогади вченого, бібліографію його наукових та літературних творів, добірку написаних у різний час праць історика, документи і листи, статті і спогади про нього. За такою ж схемою побудований і наступний випуск тематичного збірника. Вагоме слово про метри історичної науки сказали Любомир Винар, Леонтій Войтович, Ярослав Дашкевич,

Олександр Домбровський, Ярослав Ісаєвич, Роман Крип'якевич, Олександр Рубльов, Юрій Сливка, Феодосій Стеблій, Омелян Пріцак та ін.

З-поміж написаного згаданими авторами варто виділити доробок Я. Дашкевича, опублікований як у названих, так і в інших виданнях, наприклад, у збірнику праць вченого «Постаті: нариси про діячів історії, політики, культури» (Дашкевич, 2007). В одному із нарисів простежено процес зростання І. Крип'якевича як історика та основні віхи його наукової діяльності. Як зауважив дослідник, історичні семінари М. Грушевського, Історично-філософська секція Наукового Товариства ім. Шевченка, Археографічна комісія НТШ – це був основний, але не єдиний зміст діяльності Крип'якевича до Першої світової війни. Молодий історик не був кабінетним вченим, його цікавили питання, які нерідко були далекі від основного стрижня наукових занять, – студентський рух, освітня діяльність, науково-популяризаторська журналістика тощо (Дашкевич, 2007, с. 475). Найвидатнішим досягнення вже авторитетного вченого у 20–30-х рр. XX ст. Я. Дашкевич вважає його працю «Студії над державою Богдана Хмельницького». Тоді ж виникають теми з історичної географії та історичної картографії. Окрема сторінка наукової діяльності І. Крип'якевича – співробітництво з Всеукраїнською академією наук (ВУАН) у Києві та іншими науковими установами радянської України. Однак кооперація наукових зусиль, не встигнувши зміцнитись, була невдовзі грубо зруйнована партійно-радянською номенклатурою, – наближалася епоха великого терору на Великій Україні (Дашкевич, 2007, с. 477). У повоєнні роки цькування національно свідомої інтелігенції набуло цинічних форм, особливо це відчув на собі І. Крип'якевич. У період «відлиги», що наступила після 1953 р., найбільшими віхами наукової біографії вченого стали вихід у світ монографії «Богдан Хмельницький» (1954) та робота на посаді директора Інституту суспільних наук АН УРСР у Львові (1953 – 1962). За спостереженням Я. Дашкевича, «політика пів-на-пів», яку застосовував у своїй діяльності вчений-інтелектуал, давала результати. Майже десять років директорування стало, незважаючи на всі перешкоди і труднощі на шляху академічної науки, таки світлою добою в історії інституту (Дашкевич, 2007, с. 480).

У кандидатській дисертації Нінель Клименко (Клименко, 2009) висвітлено культурно-просвітницьку діяльність І. Крип'якевича. Проаналізовано фактори, що вплинули на формування його світоглядних переконань та громадянської позиції. Досліджено педагогічну діяльність І. Крип'якевича як у середніх загальноосвітніх закладах, так і у вищій школі, його участь у процесі підручникотворення. Охарактеризовані основні підручники та посібники з історії. Обґрунтовано його вагомий внесок як у методику навчання історії, виховання молоді, так і у становлення українського шкільництва. Досліджена просвітницька діяльність І. Крип'якевича як члена товариства «Просвіта» (організатор та голова «Просвітнього гуртка»), метою якого було заснування бібліотек та поширення книг серед українського населення, відкриття українських шкіл, робота з освіти дорослого населення.

Предметом дослідження І. Заболотної став процес становлення І. Крип'якевича як особистості та вченого, його життєвий шлях і наукова діяльність, археографічна та джерелознавча спадщина (Заболотна, 2005). У ході дослідження доведено, що І. Крип'якевич досягнув значних успіхів у царині теоретичного і практичного джерелознавства. Вченому належить велика заслуга у вивченні та систематизації документальних і наративних джерел. Важливим внеском науковця у практичне джерелознавство стали його спеціальні дослідження, присвячені літописам, мемуарам, епістолярію та актам. Авторка з'ясувала, що І. Крип'якевич виявив свій підхід щодо

визначення історичного джерела, класифікації джерел, джерелознавчої критики, він зробив значний внесок у розвиток сфрагістики, бібліографії, дипломатики, палеографії, хронології, нумізматики, історіографії, архівознавства.

Подією в науковому житті України можна вважати вихід у світ 2005 р. збірника «Іван Крип'якевич. До 120-річчя з дня народження», автором якого став учень видатного історика Володимир Грабовецький (Грабовецький, 2005). Видання містить наукові статті В. Грабовецького про життя та історичну творчість І. Крип'якевича, а також документи з його домашнього архіву про діяльність наставника в 1950 – 1960-х рр. У ньому, крім того, надруковані матеріали про внесок В. Грабовецького у розвиток історичної науки, створення ним Прикарпатської історичної школи на зламі XX та XXI ст., відомості про лауреатів премії імені академіка І. Крип'якевича. Тим самим збірник засвідчує спадкоємність в українській національній історіографії, продовження справи І. Крип'якевича.

Не можна оминати увагою кандидатську дисертацію Ярослава Кондрача, присвячену аналізу військово-історичних досліджень І. Крип'якевича (Кондрач, 2007). У полі зору автора перебували праці вченого з військової історії Київської Русі та Галицько-Волинської держави, Запорізької Січі та козацьких війн, визвольних змагань українців у першій половині XX ст. Відзначено, що І. Крип'якевич – автор наукової концепції першої «Історії українського війська» (1936) та фундатор української військово-історичної школи. Значну увагу приділено Українським визвольним змаганням 1914 – 1923 рр., зокрема, культурно-освітній діяльності легіону Українських січових стрільців, боротьбі Української Галицької армії проти поляків та більшовиків. У процесі аналізу наукового доробку І. Крип'якевича зроблено акцент на склад, озброєння, структуру, організацію та бойові дії збройних сил України в історичній ретроспективі. Показано, що всі компоненти військової справи українців учений розглядав у порівнянні зі збройними силами основних супротивників і кращими європейськими зразками. Цілком доречною є пропозиція Я. Кондрача упорядкувати творчу спадщину вченого і видати повне зібрання його наукових праць (Кондрач, 2007, с. 17).

Представником історичної школи М. Грушевського був видатний український вчений, професор Мирон Кордуба, який зробив фундаментальний внесок у розвиток історичних, економічних, географічних, ономастичних наук. Уже на початку 2000-х рр. тернопільська дослідниця Ірина Федорів почала ґрунтовно вивчати наукову спадщину М. Кордуби, про що свідчить вихід у світ 2001 р. невеликої за обсягом монографії «Мирон Кордуба в історії України (кінець XIX – перша половина XX ст.)». Ця праця лягла в основу її кандидатської дисертації (Федорів, 2004), у якій комплексно досліджено життя і діяльність М. Кордуби у контексті українського національного відродження, з'ясовано його історичну роль як науковця та громадсько-політичного діяча наприкінці XIX – в першій половині XX ст. У дисертації визначено вплив М. Грушевського на формування наукового світогляду М. Кордуби та проаналізовано їхні творчі взаємини. Теоретично обґрунтовано національно-державницьку концепцію історика. Авторка звернула увагу на проблему етногенезу українського народу в інтерпретації М. Кордуби та його дослідження традицій українського державотворення. Розкрито найцінніші аспекти наукової спадщини вченого, проаналізовано його історичні, етнографічні та історико-географічні праці.

Дочекалася спроба історико-біобібліографічного дослідження творчого доробку М. Кордуби (Кульницька, 2012). Ідеться про особливий вид бібліографії, що охоплює персональні покажчики, предметом яких є життя й діяльність М. Кордуби,

біобібліографічні словники та довідники, що містять матеріал про вченого, каталоги книжкових виставок, бібліографічно-методичні матеріали до ювілейних дат діяча тощо. У контексті цього жанру наукового дослідження варто розглядати працю Олега Піха та Оксани Рудой – «Бібліографія історії українсько-польських відносин: суспільно-політичні та економічні процеси (За матеріалами картотеки Мирона Кордуби)» (Львів, 2009). На увагу заслуговує перше перевидання праць ученого в незалежній Україні, підготовлене Наталією Ткачовою та Ольгою Ткачовою – «Кордуба МIRON. Вибрані статті» (Тернопіль, 2011). До збірника увійшли окремі історичні праці М. Кордуби, деякі концептуальні, полемічні та літературознавчі розвідки. Цінні публікації про цю постать також вийшли з-під пера Тараса Батюка, Уляни Великопольської, Ігоря Гирича, Ярослава Дашкевича, Олександра Рубльова, Ярослава Серкіза, Олексія Яся та ін.

До львівської історичної школи, сформованої у рамках наукового семінару М. Грушевського, належав й Іван Кревецький. Він, як і М. Кордуба, презентував новий державницький напрям в українській історичній науці, був визначним бібліографом, громадським діячем. Пріоритет у вивченні наукової спадщини авторитетного історика належить львівському дослідникові Ф. Стеблію. Кілька його спеціальних статей лягли в основу брошури під назвою «Іван Кревецький – історик-державник» (Львів, 2003), де останнього потрактовано як засновника та першого інтерпретатора державницького напрямку української історіографії.

Цілісне дослідження наукової та громадсько-політичної діяльності І. Кревецького створила Наталія Гірна. У її дисертації (Гірна, 2015) з'ясовано історичні умови формування світогляду вченого та висвітлено його діяльність як представника державницької школи; розкрито коло наукових зацікавлень дослідника, як-от: аграрні рухи 1848 – 1849 рр., військова історія середини XIX ст., історія культурних цінностей і преси; сформульовано історіографічну концепцію вченого. У дисертації проаналізовано участь історика в національно-культурному житті Галичини та його бібліотечарську працю. Авторка, услід за Ф. Стеблієм, ствердила, що І. Кревецький сприяв зародженню та подальшому науково-теоретичному утвердженню в українській історичній науці державницької школи.

Ще одним відомим представником державницької школи істориків був Степан Томашівський. Крім того, він зажив слави інтелектуала українського модерного консерватизму. Наукова творчість та громадсько-політична робота С. Томашівського привертала увагу Михайла Швагуляка, Олексія Сухого, Костянтина Кондратюка, Віталія Тельбака, Олексія Яся, однак найповніше відображені у дисертації Надії Халак (у дівочстві Бортняк) (Халак, 1999). Як з'ясувала дослідниця, у наукових працях С. Томашівського довоєнного періоду прослідковується еволюція: від наслідування української народницької історіографії до підпорядкування власних наукових зацікавлень розв'язанню актуальних завдань української політики в Галичині. Роботи С. Томашівського періоду Першої світової війни однозначно трактують Україну як окремий національний організм, незалежний ні від Польщі, ні від Росії. Майбутню Українську державу він бачив суверенною на всіх етнічних українських землях, але розв'язання українського питання пов'язував з Галичиною, яка у складі Австро-Угорщини мала кращі, на його думку, можливості національно-політичного і культурного розвитку, ніж підросійська Україна. В основу досліджень ставив українську національну ідею, розвиток якої прослідковував від XV ст. до початку XX ст.

Біографічний метод дослідження посів вагоме місце і у творчій лабораторії Степана Гелея. Характерно, що його публікації часто-густо мають джерельний

характер: у них оприлюднено нові дані чи маловідомі сторінки з життя українських діячів або надруковано нові документи, невідомі твори, наприклад, одного із визначних представників державницької школи істориків Василя Кучабського (Гелей, 1998; Гелей, 2015; Гелей, Кучабський, 1998).

Доволіцінною для сучасних суспільствознавців є інтерпретація С. Гелеєм історико-політичних поглядів В. Кучабського, зокрема, його оцінок української державності 1917 – 1921 рр. і в цьому зв'язку українсько-польських відносин. Дослідник з'ясував, що історичний персонаж виявляв надзвичайну наукову ерудицію та широту політичного мислення. Водночас його думки ґрунтувалися на позиціях державницького світогляду, що віддзеркалював основні принципи українського консерватизму. Назвавши політику Народно-демократичної партії Польщі безперспективною через цілковите ігнорування законного права українського народу на державність, В. Кучабський також відкинув федералістичну концепцію Ю. Пілсудського, суть якої зводилася до узаконення розчленованості України і підпорядкування її Польщі. Відносини між українським і польським народами могли нормалізуватися лише за умови визнання в Польщі права націй на самовизначення, відмови від польської військової експансії, збереження внутрішньої політичної стабільності – запоруки справедливого міжнародного ладу. На відміну від С. Томашівського, який вважав можливим утворення західноукраїнської автономії у складі Польської держави, В. Кучабський не вірив у перспективу мирного розв'язання українського питання через відверту шовіністичну політику польського уряду та психологічну невідповідність і польської, і української сторін. Як і В. Липинський, Кучабський вважав ідею національного суверенітету об'єднувальним чинником, а державність – реальнішою за автономію, оскільки проголошення державності залежало від самого українського народу, а не від його поневолювачів (Гелей, 1998, с. 245–275; Гелей, 2015, с. 27–30).

На думку С. Гелея, В. Кучабський вперше глибоко проаналізував вплив на українсько-польські відносини міжнародних, геополітичних факторів. Невдачі України на міжнародній арені він пояснював ігноруванням у країнах Антанти українського питання, антиукраїнською діяльністю російської та неузгодженістю позицій української дипломатії. Найбільшу небезпеку для українського національного відродження вчений справедливо вбачав у приєднанні усієї країни до більшовицької Росії, геніально передбачивши, що та частина України, яка перебуватиме в її складі, збереже національно-державницькі імпульси, які в разі розпаду більшовизму поширяться на всю Україну. У підсумку С. Гелей слушно зауважив, що роздуми В. Кучабського над проблемами становлення української державності не втратили актуальності і сьогодні – у час активних пошуків нових шляхів європеїзації України (Гелей, 1998, с. 275–300).

У контексті розгляду українсько-російських взаємин міжвоєнної доби історик показав, що вчений-консерватор уже 1925 р. у своїй праці «Більшовизм і сучасне завдання українського Заходу» розкрив справжню суть політики «українізації». На думку В. Кучабського, метою більшовицької національної політики і, зокрема, «українізації» було не допустити формування української нації як політичного чинника і зупинити її на рівні «культурних націй». Проте, резюмує С. Гелей, тоді В. Кучабський не міг збагнути, що вже на початку 1930-х рр. основною загрозою для єдності СРСР Йосип Сталін оголосить місцевий націоналізм. А це означало кінець політики «українізації» і перехід у наступ на національно свідоме українство (Гелей, 1998, с. 315–332; Гелей, 2015, с. 30–32).

У міжвоєнний період у львівському академічному середовищі сформувався як історик Ілля Витанович. Про його наукову кваліфікацію свідчить хоча би той факт, що від 1933 р. він очолював комісію нової історії України при НТШ (Горинь, 2005). Основні віхи інтелектуального життя І. Витановича описав активний діяч української діаспори, старший брат історика Любомира Винара Богдан Винар (Винар, 1975). Лише в умовах незалежної України завдяки старанням С. Гелея створено просопографічний портрет визначного українського вченого, педагога та громадського діяча (Гелей, 2010). Дослідник з'ясував, що його перу належить близько трьохсот наукових, науково-популярних, публіцистичних праць з історії України, соціології, історії економічної думки, історії та теорії української кооперації: монографій, брошур, заміток, статей, рецензій тощо. Найґрунтовніша з них – «Історія українського кооперативного руху» (Нью-Йорк, 1964), яка дотепер залишається неперевершеною і актуальною (Гелей, 2010, с. 509). Важливим є те, що методологічні засади цієї праці були закладені ще у львівський період життя і діяльності вченого. Тоді ж було зібрано й оприлюднено в книгах, брошурах і статтях у суспільно-економічному журналі «Кооперативна республіка»³ великий фактологічний матеріал про історію зародження та еволюцію кооперативного руху в Галичині, внесок чільних кооператорів у боротьбу за українську державність, поширення кооперативних знань тощо. С. Гелей слушно вважає, що погляди І. Витановича на козацьку проблематику не втратили значення й сьогодні. Зазначене також стосується його оцінок революційних подій в Україні у 1917 – 1921 рр. «Учений був першим, – пише С. Гелей, – хто переконливо довів, що крім соціально-класової та національно-визвольної боротьби була ще й боротьба за єднання до спільної праці заради утвердження державності» (Гелей, 2010, с. 513). Крім того, на думку біографа, І. Витанович успішно дебютував у дослідженні історіософії М. Грушевського (Гелей, 2010, с. 513).

Найновішою працею С. Гелея у царині біографістики є монографія, присвячена українському історикові, економісту та громадському діячеві, дійсному членові НТШ Роману Зубику (Гелей, 2021). Структура монографії така: формування світогляду історичного персонажа, його участь у подіях Української національної революції 1917 – 1921 рр., праця на науковій ниві, громадська діяльність та творчий доробок. Автор книги ретельно вивчив діяльність свого героя в НТШ, зокрема, довів: Р. Зубик став членом цієї поважної наукової інституції у 1932 р. й був вірний науковим традиціям і національній справі до кінця своїх днів. Подиву гідний його вчинок на Загальних зборах НТШ 14 січня 1940 р., на яких обговорювалося нав'язане радянським режимом питання про входження товариства до складу Академії наук УРСР. По суті, йшлося про ліквідацію авторитетної української академічної установи. Тоді Р. Зубик єдиний проголосував проти, чим спричинив свій арешт 23 березня 1940 р. Через два дні його звільнили з роботи у Львівському обласному історичному архіві. Під час наступу німецьких військ на Львів молодий і перспективний вчений був розстріляний в тюрмі «Бригідки».

Автором понад 600 наукових праць, написаних польською, англійською, німецькою, французькою та українською мовами, зокрема досліджень з історії Галицько-Волинського князівства, України-Гетьманщини, української церкви XVI – XVII ст., суспільно-політичних рухів у Галичині XIX – XX ст., української історіографії та геральдики, був Микола Андрусак (Ясь, 2003а). Перші публікації про цю постать в

³ Виходив щомісяця протягом 1928–1939 рр. у Львові як орган Ревізійного союзу українських кооперативів.

материковій Україні з'явилися на початку 2000-х рр. Зокрема, дрогобицька дослідниця Лідія Тиміш опублікувала його біографію (Тиміш, 2000), а київський фахівець з української історіографії та інтелектуальної історії XIX – XX ст. Олексій Ясь у контексті підготовки докторської дисертації, розглянув основні напрями наукової творчості історика та подав бібліографічну інформацію про понад 200 наукових і публіцистичних праць ученого (Ясь, 2003b; Ясь, 2006).

Проте найбільший внесок у висвітлення громадської та науково-організаційної праці М. Андрусяка здійснила львівська дослідниця Марина Чебан. У 2012 р. вона захистила кандидатську дисертацію (Чебан, 2012), а 2015 р. видала монографію на цю тему (Чебан, 2015). Авторка вперше узагальнила основні віхи життя та діяльності історичного персонажа в контексті суспільно-політичних і культурно-освітніх процесів XX ст. Проаналізувала науковий доробок вченого, зокрема його праці з історії українського козацтва і церковно-релігійних відносин XVII – першої чверті XVIII ст., громадського життя Галичини другої половини XIX – початку XX ст., історіографії та біографістики, краєзнавства, історичної географії й регіоналістики. Показала його внесок у розвиток української історичної науки, діяльність Наукового товариства ім. Шевченка, Польського історичного товариства, Інституту історії України, Українського історичного товариства. До наукового обігу вперше ввела чимало матеріалів з архівів та бібліотек Львова й Києва, зокрема особисті документи вченого, листування із видатними істориками і громадськими діячами. У додатку опублікувала бібліографію праць історика (543 позиції), розкрила криптоніми та псевдоніми, якими він підписував праці.

Також М. Чебан довела, що М. Андрусяк виявив неабиякі здібності публіциста. Так, у міжвоєнний період він друкував наукові та науково-популярні статті й огляди у вузькоспеціалізованих наукових виданнях («Записки НТШ», «Записки ЧСВВ», «Богословія»), науково-популярних часописах («Життя і знання»), популярних щоденних газетах («Діло», «Новий час»), суспільно-політичних і літературно-мистецьких журналах («Вістник», «Напередоні»), освітніх виданнях («Рідна школа», «Самоосвітник»), релігійній періодиці («Мета», «Нова зоря», «Католицька акція») та інших, тим самим спонукаючи широкий загал читачів до пізнання історії України та рідного краю. У публікаціях в іншомовних та закордонних виданнях вчений популяризував здобутки української історичної науки (Чебан, 2015, с. 89).

У 1994 р. Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України видало збірку матеріалів, присвячену життю і творчості Василя Герасимчука (Герасимчука). Так, Ярослав Книш подав родовід історика, Ігор Гирич і Наталя Салісоник представили листування вченого з М. Грушевським, а Ярослав Федорук листування з І. Кревецьким, Юрій Зазуляк узагальнив дослідження В. Герасимчука з історії української козащини другої половини XVII ст. У другій частині видання вміщені «Матеріали до історії козащини XVII віку» – документи, які зібрав і впорядкував В. Герасимчук протягом 1926 – 1931 рр. (вступне слово написав Я. Федорук) (Дашкевич, Капраль, Скочиляс, Федорук, 1994).

Про українського історика, бібліографа, архівіста Богдана Барвінського у нашому розпорядженні є лише поодинокі публікації авторства Олександра Дзьобана (Дзьобан, 1999), Ігоря Чорновола (Чорновол, 2006), Галини Сварник (Сварник, 2007), Ольги Колосовської (Колосовська, 2008) та деяких інших авторів. Ми мало знаємо про одного з кращих студентів М. Грушевського, активного діяча кооперативного руху в Галичині Дениса Коренця. Історичний нарис представника української діаспори

Андрія Качора (з наголосом на участь Д. Коренця в кооперативному русі), по суті, залишається єдиним джерелом інформації про цю постать (Качор, 1955).

Особистістю одного з кращих учасників наукового семінару М. Грушевського Омеляна Терлецького цікавилися такі дослідники, як Богдан Гудь (Гудь, 2001), Руслана Децик (Децик, 2005), Олег Полянський і Руслана Труба (Полянський, 2009; Полянський, Труба, 2016). Зрештою, найповніше цю тему розкрила Р. Труба в захищеній у 2015 р. кандидатській дисертації [Труба, 2015]. У ній авторка показала родинне, суспільне й інтелектуальне середовище, в якому формувалися національні переконання та історичні погляди вченого; сфери прояву громадської активності О. Терлецького (діяльність в музичних, освітніх, просвітніх, наукових національних інституціях) у контексті його бачення і розуміння завдань українського руху; встановила етапи формування професійної педагогічної кар'єри – від помічника вчителя гімназії до доцента й завідувача кафедри університету; висвітлила його науково-історичну спадщину, яка представлена монографіями, численними науково-популярними статтями, посібниками; історичну концепцію вченого; його місце і роль в соціокультурному, педагогічному й науковому просторі Галичини кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.

Глибокий слід в українській історичній науці залишив Микола Чубатий. Добрий фундамент для створення його наукової біографії заклали представники української діаспори, як-от: Михайло Ждан, Ярослав Падох, Степан Горак, Василь Ленчик, Іван Музичка, Іван Хома та ін. Їхні праці публікували журнал Українського історичного товариства «Український історик», часопис «Богословія» (виходив у Римі за ред. І. Хоми), енциклопедичні видання. Доволі вдалим дослідницьким проєктом став збірник на пошану М. Чубатого, виданий у 1987 р. Науковим товариством ім. Шевченка в США (Лужницький, Падох, 1987). У незалежній Україні наукове зацікавлення до цієї постаті виявили Ігор Усенко, Олег Полянський, Ярослав Калакура та деякі інші автори. Проте найповніше життя і творчість знаного історика висвітлені у дисертаційному дослідженні Н. Григорук (Григорук, 2006). Авторка довела, що М. Чубатий сформувався як науковець і громадський діяч у Львівській історичній школі М. Грушевського. Становлення його особистості відбувалося протягом трьох періодів, які пов'язані з місцем проживання, віхами розгортання науково-педагогічної кар'єри, політичними подіями й участю у наукових товариствах. М. Чубатому, як висновувала дослідниця, належить першість у науці історії українського права, бо саме він розробив систему її викладання, став першим лектором і автором першого підручника з цієї юридичної дисципліни. Цій темі він присвятив чимало праць, де обґрунтував положення, що національне право більше, ніж інші ділянки політики й культури народу, пов'язане з формуванням засад державного життя (Григорук, 2006, с. 14–15).

У 1925 р. екзильний уряд Української Народної Республіки (УНР) домігся від польського уряду відкриття у Варшавському університеті теологічного закладу освіти Студіум православного богослов'я (пол. Studium Teologii Prawosławnej – В. Ф.), у якому працювали відомі українські громадсько-політичні діячі, письменники, публіцисти, науковці. Проте наукове життя на повну силу вирувало в Українському науковому інституті у Варшаві (УНІ), який був створений польською владою 1930 р. в контексті реалізації доктрини прометеїзму Юзефа Пілсудського⁴. Учень академіка Я. Ісаєвича Андрій Портнов здійснив вдалу спробу висвітлити розвиток наукової та освітньої діяльності української («надніпрянської») еміграції у Другій Речі Посполитій на тлі

⁴ Обидві українські установи проіснували до 1939 р.

національної політики польських урядів щодо українського населення східної частини Галичини і Західної Волині (Портнов, 2008). У полі зору автора перебували такі аспекти, як причини і перебіг створення установ, у межах яких розгорталася науково-освітня праця емігрантів; характерні риси і специфіка розвитку української науки в еміграції, особливості наукової взаємодії еміграційних і західноукраїнських вчених у контексті ідеологічних суперечок в українських інтелектуальних колах міжвоєнної Польщі. Проаналізував участь у цих процесах низки учених-емігрантів, зокрема істориків: Василя Біднова, Дмитра Дорошенка, В'ячеслава Заїкина, Олександра Лотоцького, Івана Огієнка.

В іншій монографії А. Портнов представив мереживо інтелектуальних біографій українських істориків ХХ ст., зокрема, В. Заїкина (Портнов, 2011, с. 107–141). Описуючи духовний світ свого героя, А. Портнов дійшов висновку, що великою цінністю, яку постійно той підкреслював, була православна релігійність. Ґрунтовне вивчення творчості цієї багатолітньої талановитої людини дало змогу А. Портнову ствердити: «наскрізною темою всіх досліджень» ученого була релігія та церковна історія, які «визначали історикову автопрезентацію в текстах» (Портнов, 2011, с. 129). Рецензент аналізованої монографії Віталій Яремчук слушно зауважив, що А. Портнов показав В. Заїкина і як одного з найбільш скрупульозних історіографів та критиків сучасної йому історіографічної традиції. Переконливо витлумачив також парадоксальне, на перший погляд, історіографічне забуття В. Заїкина: «не-належність до жодної “магістральної” історіографічно-політичної течії; світоглядна самотність, що переросла у брак учнів і послідовників, які пропагували б його доробок; урешті, відсутність фундаментальних розвідок, “причинковий” характер більшості публікацій» (Яремчук, 2012, с. 214).

Знакова постать в українській інтелектуальній історії – Іван Огієнко: мислитель, філософ, історик і письменник, мовознавець, видавець, педагог, громадський, політичний і церковний діяч. Його перу належить понад 1000 праць з різних галузей знань (Тюрменко, 1995, с. 79). Життю і творчості цієї видатної людини присвячено, окрім статей в численних енциклопедіях і довідниках, сотні наукових праць, зокрема декілька десятків кандидатських і докторських дисертацій (переважно з педагогічних наук) (Оленич, Чупрова, 2007; Сохацька, Трончук, Пархоменко, 2008). На його честь в Кам'янець-Подільському національному університеті виходить друком наукове фахове видання «Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: науковий збірник. Серія історична та філологічна», тут функціонує науково-дослідний центр огієнкознавства. В Україні діють «Огієнківські читання», є Товариство пам'яті митрополита Іларіона⁵.

Варто відзначити науково-дослідницьку огієнкознавчу працю окремих істориків. Наприклад, правнучка Василя Огієнка, брата Івана Огієнка Ірина Тюрменко в успішно захищеній у 2000 р. докторській дисертації (Тюрменко, 2000) проаналізувала наукову спадщину, державницьку та культурно-громадську діяльність історичного персонажа на батьківщині та в еміграції, представила його концепцію державотворчого процесу в Україні та визначила її місце в українській науці. З'ясувала світоглядні витоки та умови формування державницької свідомості, окреслила місце і роль вченого в українській історії та культурі. Висвітлила його погляди на головні етапи боротьби за Українську державу від середини ХVІІ ст. до Української революції 1917 – 1921 рр. Велику увагу приділила діяльності І. Огієнка на посадах міністра освіти та міністра віросповідань

⁵ Більше історіографічної інформації з цього питання можна почерпнути зі статті Олександра Завальнюка «Ректор Іван Огієнко в українській історіографії».

в уряді Директорії УНР. Зокрема, показала його провідну роль у здійсненні політики українізації, проведенні ним за дорученням Ради Міністрів свята соборності України 22 січня 1919 р. на Софійській площі в Києві, заснуванні Кам'янець-Подільського університету, створенні передумов для утвердження системи шкільної освіти національної за характером та наукової за станом організації.

Володимир Ляхощкий у численних статтях, монографіях і докторській дисертації (Ляхощкий, 1998; Ляхощкий, 2000a; Ляхощкий, 2001b; Ляхощкий, 2000b) здійснив ґрунтовне, комплексне вивчення діяльності І. Огієнка, зокрема, виділив етапи його життя і творчості, визначив шлях розвитку наукових, богословських та політичних, згодом позапартійних поглядів, формування громадянської, патріотичної, національно орієнтованої позиції, яка стала сутністю та змістом багатогранної діяльності інтелектуала, чинниками, що визначили його непересічну роль у соціально-політичних процесах. Довів, що І. Огієнко був одним із найактивніших будівничих та провідників культуротвірного національного процесу на українських землях у роки революційних потрясінь початку ХХ ст., у середовищі української діаспори у 1920–1960-х рр., в яких значною мірою визначав політику українського книгодрукування, організацію бібліографічної діяльності, бібліотечної та частково архівної справи, формування системи освіти, боротьбу за утвердження автокефалії Української православної церкви, забезпечення умов вільного віросповідання співгромадян.

Тривалий час у полі зору О. Завальнюка⁶ перебуває проблема становлення національної системи освіти під час революційних подій 1917 – 1921 рр. (Завальнюк, Телячий, 2001; Завальнюк, 2005). У цьому контексті історик виявив науковий інтерес до постаті І. Огієнка як організатора і будівничого Кам'янець-Подільського державного українського університету. Зокрема, у його працях знайшли відображення такі аспекти, як концептуальні підходи І. Огієнка до проблем університетської освіти, заснування університетської гімназії для дорослих, значення Огієнкової мемуарної спадщини для розуміння різних заходів зі створення українських університетів, його роль у підготовці і проведенні свята відкриття університету, у формуванні в цьому закладі освіти українських богословів, національно-патріотичному вихованні студентської молоді тощо (Завальнюк, 2006; Копилов, Завальнюк, 2014).

До когорти українських істориків-ерудитів належав Василь Біднов. Пропам'ятні нарис про вченого з'явилися вже у 1935 – 1936 рр. (Дмитро Дорошенко, Євген Сакович, Ганна Чикаленко-Келлер), проте особливий інтерес до цієї багатогранної особистості виявили дослідники незалежної України. Одним із перших на цю стежину став Василь Ульяновський, який у статті, опублікованій 1992 р. в Українському історичному журналі, представив В. Біднова як вченого і педагога в українському інтелектуальному співтоваристві (Ульяновський, 1992). Невдовзі з'явилися вартісні публікації Віктора Заруби (Заруба, 1993) та Світлани Абросимової (Абросимова, 1994), а 1998 р. Ігор Саламаха захистив кандидатську дисертацію, присвячену громадсько-політичній та науковій діяльності В. Біднова (Саламаха, 1998). Заслужують на увагу статті В. Ляхощкого про діяльність В. Біднова на ниві архівознавства та джерелознавства (Ляхощкий, 2007), Сергія Копилова про його взаємини і співпрацю з І. Огієнком (Копилов, 2020) та О. Завальнюка про роботу вченого на посаді декана богословського факультету Кам'янець-Подільського державного українського університету (Завальнюк, 2006, с. 159–169).

⁶ У 2002–2012 рр. – ректор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

До цієї справи долучився відомий дніпровський краєзнавець, журналіст і письменник Микола Чабан своїм археографічним виданням 2021 р. (Чабан, 2021). Збірник містить спогади про В. Біднова відомих українських істориків, церковних, культурних і громадських діячів – Дмитра Дорошенка, Ганни Чикаленко, Демида Бурка, Василя Сімовича, Євгена Саковича, Наталії Полонської-Василенко, В'ячеслава Прокоповича, Софії Русової та інших. У додатках подано архівні документи 1921 – 1923 рр., які стосуються крем'янецького періоду емігрантського життя Біднова, його листи до Юрія Магалецького, а також підготовлені Інною Старовойтенко його листи 1928 – 1932 рр. до Левка Чикаленка та Ганни Чикаленко-Келлер. У цих матеріалах багато інформації не тільки про особистість Біднова, а й про життя української еміграції в Польщі і Чехословаччині. Через два роки М. Чабан реалізував ще один науковий задум – упорядкував і за сприяння Січеславської «Просвіти» опублікував книгу «Василь Біднов. Спогади» (Чабан, 2023). Ці публікації отримали високу оцінку фахових істориків, зокрема, Сергія Світленка (Світленко, 2023).

Харизматичною особистістю, дослідником з енциклопедичною ерудицією, популяризатором державницької концепції української історії був Дмитро Дорошенко. На сьогодні у нашому розпорядженні є нариси про його життя, науково-організаційну діяльність та історичні погляди Бориса Крупницького (Крупницький, 1940), Леоніда Білецького (Білецький, 1949), Олександра Оглоблина (Ohloblyn, 1957), Любомира Винара (Винар, 1982), Світлани Ульяновської та Василя Ульяновського (Ульяновська, Ульяновський, 1993), Юрія Пінчука і Людмили Гриневич (Пінчук, Гриневич, 1996) та ін. Нову версію інтелектуальної біографії Д. Дорошенка запропонував Віталій Андреев (Андреев, 2007). Зокрема, традиційно охарактеризував його молоді роки (формування особистості, зацікавлень і поглядів), стисло висвітлив політичну діяльність у 1914 – 1919 рр., показав наукову працю в еміграції та основні віхи останнього етапу біографії вченого (1945 – 1951), проте зробив новаторські висновки. Як уважає дослідник, 1920-ті – середина 1940-х рр. – це найбільш плідний період у інтелектуальній біографії Д. Дорошенка: саме тоді з'явилися його найкращі праці, уповні розкрився талант як вченого-дослідника, професора, організатора і популяризатора науки (Андреев, 2007, с. 115).

В узагальненнях В. Андреев констатував, що історичний персонаж був «істориком першого плану» у структурі персональної історіографічної ієрархії українського наукового середовища першої половини ХХ ст. Завдяки психологічним особливостям своєї вдачі, він брав активну участь в організації української історичної науки, багато працював і користувався повагою серед науковців, займав високі посади в академічних та освітніх установах, а досліджувана ним проблематика ідеально вписувалася в магістральний напрям розвитку тогочасної системи українського історієписання на еміграції, його праці видавалися і неодноразово перевидувалися, тобто були затребуваними та визнаними в інтелектуальному середовищі не тільки української діаспори, а й широких кіл українського та європейського суспільства (Андреев, 2007, с. 117).

Варто згадати ще двох інтелектуалів, які не мали спеціальної історичної освіти, але зробили вагомий внесок у збагачення української історичної думки. Ідеться про знаного історика церкви і церковного права Олександра Лотоцького (навчався у Київській духовній академії) та визначного українського історика права, автора численних праць зі звичаєвого, цивільного, кримінального та морського права Андрія Яковліва (закінчив факультет права Дерптського (Тартуського) університету). Про першого

вченого маємо добротні дослідження Василя Швидкого (Швидкий, 2001; Швидкий, 2002), Оксани Дудко (Дудко, 2005) та Галини Михайленко (Михайленко, 2009). Автори здійснили комплексний науковий аналіз життєвого шляху О. Лотоцького, визначили основні напрями його громадсько-політичної, наукової, педагогічної та видавничої діяльності наприкінці XIX – у 30-х рр. XX ст., відтворили маловідомі сторінки перебування О. Лотоцького за кордоном, зокрема його участі в житті української діаспори 1920 – 1930-х рр. Г. Михайленко, науковим керівником якої був В. Андреев, на відміну від В. Швидкого і О. Дудко, звернула більшу увагу на наукову діяльність, інтелектуальну еволюцію вченого, здійснила глибокий аналіз його історичних праць.

А. Яковліву присвячено дві кандидатські дисертації авторства Таміли Маньгори (Маньгора, 2015) і Артема Петрика (Петрик, 2016). Перша дослідниця на основі вивчення життєвого шляху А. Яковліва розглянула становлення його як юриста та історика права, проаналізувала процес трансформації політико-правових поглядів А. Яковліва. Внаслідок аналізу його праць виокремила його погляди щодо джерел українського права, українсько-московських договорів, української нації та держави. Обґрунтувала внесок ученого в українську правову науку та проаналізувала значення його політико-правових поглядів для сучасного правотворення та правозастосування. А. Петрик⁷ у дослідженні інтелектуального шляху А. Яковліва акцентував увагу на основні віхи наукової, громадської та політичної діяльності видатного українського вченого, дипломата, юриста. Як справедливо вважає дослідник, вагомим внеском А. Яковліва у скарбницю української історіографії є його праці, присвячені українсько-московським договорам часів Богдана Хмельницького, Івана Виговського та пізнішим, а також проблемам основ українського права та впливів на нього права чеського і німецького.

Висновки. Отже, у міжвоєнній Польщі діяли наукові центри, в яких плідно працювали як західноукраїнські історики, так і представники історичної науки із Наддніпрянської України. Їхній життєвий шлях і наукова діяльність стали предметом висвітлення дослідників української діаспори та незалежної України. В радянську добу було накладено категоричну заборону на вивчення життєписів національно орієнтованих громадських, науково-освітніх і культурних діячів. Можна ствердити, що відносно добре змальовано історичні портрети І. Крип'якевича, М. Кордуби, І. Кревецького, С. Томашівського, В. Кучабського, І. Витановича, Р. Зубика, М. Андрусяка, О. Терлецького, М. Чубатого, І. Огієнка, В. Біднова, О. Лотоцького та А. Яковліва. Водночас існує потреба продовжити пошукову роботу з допомогою просопографічного методу з метою поповнення інформаційної бази про індивідуальну діяльність Б. Барвінського і Д. Коренця. Поки що відсутнє дослідження книжкового формату про В. Герасимчука. Серйозного академічного видання заслуговує інтелектуальна біографія Д. Дорошенка. Погоджуюся з думкою Я. Кондрача про те, що необхідно опублікувати чималу творчу спадщину І. Крип'якевича. Водночас, на мою думку, було би добре також видати повне зібрання творів І. Огієнка, Д. Дорошенка, М. Андрусяка, О. Лотоцького, М. Кордуби. З методологічної точки зору актуальним є комплексний аналіз біографії історика, тобто, врахування всіх фактів особистого, професійного, ситуативного і бібліографічного характеру. На особливу увагу заслуговує вивчення соціокультурної ситуації, за якої відбувалася його науково-практична діяльність.

⁷ Науковим керівником його дисертації був вже згаданий В. Андреев.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

- Абросимова, С. В.** (1994). Людина духу та вищих небуденних вимог (Життя і творчість Василя Біднова). *Монастирський острів*, 2, 124–136.
- Андрєєв, В. М.** (2007). Дмитро Дорошенко: «перший» чи «другий» в українській історіографії першої половини ХХ ст.? (досвід вивчення інтелектуальної біографії історика). *Український історичний журнал*, 4, 102–122.
- Білецький, Л.** (1949). *Дмитро Дорошенко*. Вінніпег: Українська Вільна Академія Наук. 24 с.
- Винар, Б.** (1975). Пам'яті професора Іллі Витановича. *Український історик*, 1–2 (45–46), 127–131.
- Винар, Л.** (1982). Дмитро Дорошенко – видатний дослідник української історіографії і бібліографії. *Український історик*, 3–4 (74–75), 40–78.
- Гелей, С., Кучабський, Ю.** (1998). *Василь Кучабський. Наукова спадщина. Сторінки життя*. Монографія. Львів: Коопосвіта, 744 с.
- Гелей, С.** (2010). *Ілля Витанович: науково-педагогічна та громадська діяльність: монографія*. Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 584 с.
- Гелей, С.** (2021). *Роман Зубик: учений і громадянин*. Львів: Видавництво ЛТЕУ; Наукове товариство ім. Шевченка, 407 с.
- Гелей, С.** (1998). *Василь Кучабський: від національної ідеї до державності: українська консервативна політична думка першої половини ХХ ст. та її вклад в історичну науку*. Львів: Коопосвіта, 531 с.
- Гелей, С.** (відп. ред.). (2015). Кучабський В. *Західна Україна у боротьбі з Польщею та більшовизмом у 1918 – 1923 роках*. Львів: Дослідно-видавничий центр Наукового товариства ім. Шевченка, 448 с.
- Гірна, Н. М.** (2015). *Наукова та громадсько-політична діяльність Івана Кривецького (1883 – 1940 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України*. Львівський національний університет імені Івана Франка, 19 с.
- Горинь, В. І.** (2005). Витанович Ілля. *Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]*. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: <https://esu.com.ua/article-34211>
- Грабовецький, В.** (2005). *Академік Іван Крип'якевич: до 120-річчя з дня народження: збірник*. Вид. 2-е., доп. Івано-Франківськ: [б. в.], 200 с.
- Григорук, Н. А.** (2006). *Наукова та громадська діяльність Миколи Чубатого (1889 – 1975 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України*. Львівський національний університет імені Івана Франка, 18 с.
- Григорук, Н.** (2004). Наукова спадщина Миколи Чубатого та стан її вивчення в Україні і за кордоном. *Література та культура Полісся*, 27, 265–269.
- Гудь, Б.** (2001). Омелян Терлецький – автор першої «Історії Української Держави». *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, 9, 580–592.
- Дашкевич, Я.** (2007). Іван Крип'якевич. В Дашкевич Я. *Постаті: нариси про діячів історії, політики, культури*. Львів: Літературна агенція «Піраміда», 472–503.
- Дашкевич, Я., Капраль, М., Скочилас І., Федорук Я.** (ред. кол.). (1994). *Львівські історичні праці: Джерела, 1: Матеріали до історії козащини XVII віку. Життя і творчість Василя Герасимчука: 1880 – 1944*. Львів: [б. в.], 156 с.
- Децик, Р.** (2005). Омелян Терлецький – історик школи М. Грушевського. *Сторінки історії*, 21, 50–62.

Дзьобан, О. (1999). Богдан Барвінський – український історик, педагог, бібліотекар, архівіст, журналіст (за архівними матеріалами). *Українська періодика: історія і сучасність. Доповіді та повідомлення п'ятої Всеукраїнської науково-теоретичної конференції 27–28 листоп. 1998 р.* Львів, 546–551.

Дудко, О. О. (2005). *Життєвий шлях, громадсько-політична та науково-педагогічна діяльність Олександра Гнатовича Лотоцького (1870 – 1939): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України.* Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 20 с.

Заболотна, І. (2007). Історіографія життя та наукової спадщини І. П. Крип'якевича. *Історіографічні дослідження в Україні, 17*, 201–217.

Заболотна, І. М. (2005). *Археографічна діяльність та джерелознавчі студії І. П. Крип'якевича: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.* Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 19 с.

Завальнюк, О. (2009). Ректор Іван Огієнко в українській історіографії. *Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів, 17*, 306–320.

Завальнюк, О. М., Телячий, Ю. В. (2001). *Будівництво української загальноосвітньої школи в роки національно-демократичної революції (1917 – 1920): іст. нарис.* Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 212 с.

Завальнюк, О. М. (2006). *Історія Кам'янець-Подільського державного українського університету в іменах (1917 – 1921 рр.).* Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 632 с.

Завальнюк, О. М. (2005). *Українська еліта і творення національної університетської освіти: Фондатори й будівничі (1917 – 1920 рр.).* Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 496 с.

Заруба, В. М. (1993). Василь Біднов. В Заруба В. М. *Постаті (Студії з історії України. Книга друга).* Дніпропетровськ : Видавничо-культурний центр «Україна», 31–34.

Зашкільняк, Л. (2014). Українська історіографія у міжвоєнній Польщі: організаційні та методологічні аспекти. *Вісник Львівського університету. Серія історична, 50*, 55–72.

Качор, А. (1955). *Денис Коренець: начерк його життя та праці на тлі українського фахового шкільництва і сільськогосподарської кооперації в Західній Україні.* Вінніпег : Видання «Кооперативної Громади», 71 с.

Клименко, Н. П. (2009). *Культурно-просвітницька діяльність Івана Крип'якевича (1886 – 1967 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України.* Київський славістичний університет. 20 с.

Колосовська, О. (2008). «Нагорода за кривду» чи «сповнення обов'язку»: бібліотечна діяльність Богдана Барвінського (1908 – 1947). *Вісник Львівського університету. Серія: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології, 3*, 191–199.

Кондрач, Я. С. (2007). *Військово-історичні дослідження Івана Крип'якевича (1886 – 1967): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 – військова історія.* Національний університет «Львівська політехніка», 20 с.

Копилов, С. (2020). Василь Біднов та Іван Огієнко (до історії стосунків і співпраці в 1920 – 1935 рр.). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Історичні науки, 30*, 68–81.

Копилов, С. А., Завальнюк, О. М. (укл.). (2014). *Іван Огієнко – організатор, керівник і оборонець Кам'янець-Подільського державного українського університету (1918 – 1920 рр.): Документи. Матеріали. Світлина. Хроніка діяльності*. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 384 с.

Крупницький, Б. (1940). 40-ліття літературно-наукової діяльності Д. І. Дорошенка. В Дорошенко Д. *Православна церква в минулому і сучасному житті українського народу*. Берлін: [б. в.], V–XIII.

Кульчицька, Т. (2012). *Мирон Кордуба (1876–1947): історико-біобібліографічне дослідження* / Львів. нац. наук. б-ка України імені В. Стефаника НАН України. Львів: [б. в.], 236 с.

Лужницький, Г., Падох, Я. (ред.). (1987). *У пошуках історичної правди: Збірник на пошану Миколи Чубатого, 1889 – 1975*. Нью-Йорк – Париж – Сидней – Торонто, 548 с.

Ляхоцький, В. (2007). Біднов Василь Олексійович. *Українські архівісти (XIX – XX ст.)*. Біобібліографічний довідник. Київ: [б. в.], 63–66.

Ляхоцький, В. (2001а). Новітні дослідження про І. Огієнка: [Кн. І. Тюрменко «Державницька діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона)»]. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер.: Історія*, 54, 25–28.

Ляхоцький, В. П. (1998). *Іван Огієнко (митрополит Іларіон): Показжч. архів. джерел*. Київ: [б. в.], 80 с.

Ляхоцький, В. П. (2000а). *Тільки книжка принесе волю українському народові...: Книга, бібліотека, архів у житті та діяльності Івана Огієнка (митрополита Іларіона)*. Київ: Вид-во ім. О. Теліги, 662 с.

Ляхоцький, В. П. (2001б). *Видавнича, архівно-археографічна та бібліотечно-бібліографічна діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона): автореф. дис. ... докт. іст. наук. 07.00.08 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство*. Український держ. НДІ архівної справи та документознавства, 42 с.

Ляхоцький, В. (2000б). *Просвітителі: Видавничо-редакційна діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона)*. Київ: Вид-во імені Олени Теліги, 528 с.

Маньгора, Т. В. (2015). *Політико-правові погляди А. І. Яковліва: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 – теорія та історія держави і права*. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 21 с.

Михайленко, Г. М. (2009). *Олександр Лотоцький (1870 – 1939 рр.): інтелектуальна біографія історика: автореф. дис. ... канд. істор. наук: 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни*. Державний комітет архівів України; Науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, 22 с.

Оленич, Л., Чупрова, В. (укл.). (2007). *Іван Огієнко: «Я все зробив, що міг зробити...»: Бібліог. показчик*. Тернопіль: Підручники і посібники, 112 с.

Петрик, А. М. (2016). *Андрій Яковлів: інтелектуальна біографія: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни*. Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, 20 с.

Пінчук, Ю., Гриневич, Л. (1996). Дмитро Дорошенко та його твір «Огляд української історіографії». В Дорошенко Д. *Огляд української історіографії. Державна школа: Політологія. Право*. Київ: Українознавство, IX–XXX.

Полянський, О. А., Труба, Р. І. (2016). *Іван Крип'якевич та Омелян Терлецький: життя і діяльність під чотирма окупаціями (спроба порівняльної характеристики)*. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність, 28, 582–595.

Полянський, О. А. (2009). Омелян Терлецький і товариство «Просвіта». *«Просвіта» в національно-культурному житті українського народу (до 140-річчя з часу заснування): матеріали міжнародної наук. конф.* Тернопіль, 215–220.

Портнов, А. (2011). *Історії істориків. Обличчя й образи української історіографії ХХ століття.* Київ: Критика, 237 с.

Портнов, А. (2008). *Наука у вигнанні. Наукова і освітня діяльність української еміграції в міжвоєнній Польщі (1919 – 1939).* Харків: ХІФТ, 256 с.

Саган, Г. (2019). Українська наука та освіта у міжвоєнний період на землях, що входили до Польщі. *TEKA Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych.* Lublin, 235–244.

Саламаха, І. В. (1998). *Громадсько-політична та наукова діяльність В. О. Біднова (кін. ХІХ ст. – 1935): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України.* Запорізький держ. ун-т, 16 с.

Сварник, Г. (2007). Барвінський Богдан Олександрович. *Українські архівісти (ХІХ – ХХ ст.). Біобібліографічний довідник.* Київ: [б. в.], 49–51.

Світленко, С. (2023). Нові публікації джерел про Василя Біднова. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 26(6), 163–166. DOI: 10.15421/1723145

Сохацька, Є., Трончук, О., Пархоменко, В. (уклад.). (2008). *Іван Огієнко: «Тобі, Україно, віддав я всі сили...»: бібліограф. покажчик.* Кам'янець-Подільський: Кам.-Под. нац. ун-т, 76 с.

Стеблій, Ф., Заболотна, І. (уклад.). (2016). Бібліографічний покажчик друкованих праць І. Крип'якевича: (1990 ті рр. – 2015, з допов. за 1905 – 1962). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, 28, 695–711.

Тельвак, В., Педич, В. (2024). Львівська історична школа Михайла Грушевського: становлення, функціонування, структура. *Galicja. Studia i materiały*, 11, 239–256.

Тиміш, Л. (2000). Микола Андрусак: матеріали до біографії. *Дрогобицький краєзнавчий збірник*, IV, 462–478.

Труба, Р. І. (2015). *Громадсько-педагогічна та наукова діяльність Омеляна Терлецького (1873 – 1958): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України.* НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, Ін-т народознавства. Львів, 19 с.

Тюрменко, І. І. (1995). Іван Огієнко – митрополит Іларіон. *Український історичний журнал*, 2, 79–92.

Тюрменко, І. І. (2000). *Проблеми української державності в діяльності та науковій спадщині Івана Огієнка: автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.01 – історія України.* Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 33 с.

Ульяновська, С., Ульяновський, В. (1993). *Автори «Української культури». Українська культура. Лекції за редакцією Дмитра Антоновича.* Київ: Либідь, 527–553.

Ульяновський, В. І. (1992). В. О. Біднов. *Український історичний журнал*, 10/11, 80–94.

Федорів, І. (2003). Громадсько-політична і наукова діяльність Мирона Кордуби: історіографія проблеми та джерельна база. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*, 1, 247–260.

Федорів, І. О. (2004). *Наукова і громадсько-політична діяльність Мирона Кордуби (1876 – 1947 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України.* Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника, 20 с.

Халак, Н. В. (1999). *Наукова спадщина і громадсько-політична діяльність Степана Томахівського: автореф. дис. ... канд. істор. наук: 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни*. Національна академія наук України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, 20 с.

Чабан, М. (упор.). (2023). *Василь Біднов. Спогади*. Дніпро: ЛІРА, 128 с.

Чабан, М. (упор.). (2021). *Праведна душа. Василь Біднов у спогадах сучасників*. Дніпро: Герда, 216 с.

Чебан, М. М. (2012). *Громадська та науково-організаційна діяльність Миколи Андрусяка (1902 – 1985): автореф. дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01 – історія України*. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 20 с.

Чебан, М. (2015). *Микола Андрусяк. Історія історика*. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 356 с.

Чорновол, І. (2006). Син «руського станьчика»: Богдан Барвінський. *Багатокультурне історичне середовище Львова в XIX і XX століттях / За ред. Л. Зашкільняка і Є. Матерніцького*. Львів; Жешув, 421–434.

Швидкий, В. П. (2001). *Громадсько-політична, культурно-освітня та наукова діяльність О. Г. Лотоцького (1890-і – 1930-і рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України*. Інститут історії України НАН України, 20 с.

Швидкий, В. П. (2002). *Олександр Лотоцький: учений, громадський діяч, політик (1890 – 1939-ті рр.) / Монографія*. Київ: Ін-т історії України НАН України, 366 с.

Яремчук, В. П. (2012). [Рец. на кн. Портнов А. *Історії істориків. Обличчя й образи української історіографії XX століття*. Київ : Критика, 2011. 237 с.]. *Український історичний журнал*, 2, 213–217.

Ясь, О. В. (2003а). Андрусяк Микола Григорович [Електронний ресурс]. *Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В*. Київ : Наукова думка, 688 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Andrusiak_M

Ясь, О. (2006). Микола Андрусяк та його наукова спадщина. (Матеріали до біобібліографії). *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*, 13, 313–342.

Ясь, О. (2003б). Микола Андрусяк та його студії про походження і значення терміна «Україна» (до історії однієї наукової дискусії). *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*, 10, (част. 2), 318–333.

Ohloblyn, O. (1957). *Ukrainian Historiography. 1917 – 1956. The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., V–VI, № 4*, New York, 307–435.

REFERENCES

Abrosymova, S. V. (1994). *Liudyna dukhu ta vyshchych nebudennykh vymoh (Zhyttia i tvorchist Vasylia Bidnova) [A man of spirit and higher extraordinary demands (Life and creativity of Vasyl Bidnov)]*. *Monastyrskyi ostriv – Monastery Island*, 2, 124–136. [in Ukrainian].

Andrieiev, V. M. (2007). Dmytro Doroshenko: «pershyi» chy «druhyi» v ukrainskii istoriohrafii pershoi polovyny XX st.? (dosvid vyvchennia intelektualnoi biohrafii istoryka) [Dmytro Doroshenko: “first” or “second” in Ukrainian historiography of the first half of the 20th century? (experience of studying the intellectual biography of a historian)]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal*, 4, 102–122. [in Ukrainian].

Biletskyi, L. (1949). *Dmytro Doroshenko* [Dmytro Doroshenko]. Vinnipch: Ukrainska Vilna Akademiia Nauk. [in Ukrainian].

Vynar, B. (1975). Pamiati profesora Illi Vytanovycha [In memory of Professor Ilya Vytanovich]. *Ukrainskyi istoryk – Ukrainian historian*, 1–2 (45–46), 127–131. [in Ukrainian].

Vynar, L. (1982). Dmytro Doroshenko – vydatnyi doslidnyk ukrainskoi istoriohrafii i bibliohrafii [Dmytro Doroshenko is a prominent researcher of Ukrainian historiography and bibliography.]. *Ukrainskyi istoryk – Ukrainian historian*, 3–4 (74–75), 40–78. [in Ukrainian].

Helei, S., & Kuchabskyi, Yu. (1998). *Vasyl Kuchabskyi. Naukova spadshchyna. Storinky zhyttia. Monohrafiia* [Vasyl Kuchabsky. Scientific heritage. Pages of life. Monograph]. Lviv: Kooposvita. [in Ukrainian].

Helei, S. (2010). *Illia Vytanovych: naukovo-pedahohichna ta hromadska diialnist: monohrafiia* [Ilya Vytanovych: scientific, pedagogical and public activities: monograph]. Lviv: Vyd-vo Lvivskoi komertsii noi akademii. [in Ukrainian].

Helei, S. (2021). *Roman Zubyk: uchenyi i hromadianyn* [Roman Zubyk: scientist and citizen]. Lviv: Vydavnytstvo LTEU; Naukove tovarystvo im. Shevchenka. [in Ukrainian].

Helei, S. (1998). *Vasyl Kuchabskyi: vid natsionalnoi idei do derzhavnosti: ukrainska konservatyvna politychna dumka pershoi polovyny XX st. ta yii vklad v istorychnu nauku* [Vasyl Kuchabsky: from the national idea to statehood: Ukrainian conservative political thought of the first half of the 20th century and its contribution to historical science]. Lviv: Kooposvita. [in Ukrainian].

Helei, S. (Ed.). (2015). *Kuchabskyi V. Zakhidna Ukraina u borotbi z Polshcheiu ta bilshovyzmom u 1918 – 1923 rokakh* [Western Ukraine in the struggle against Poland and Bolshevism in 1918 – 1923]. Lviv: Doslidno-vydavnychiy tsentr Naukovoho tovarystva im. Shevchenka. [in Ukrainian].

Hirna, N. M. (2015). *Naukova ta hromadsko-politychna diialnist Ivana Krevetskoho (1883 – 1940 rr.): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Scientific and public and political activities of Ivan Krevetsky (1883 – 1940): Extended abstract of Candidates thesis]. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. [in Ukrainian].

Horyn, V. I. (2005). *Vytanovych Illia* [Vytanovich Ilya]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy* [Encyclopedia of Modern Ukraine]. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. URL: <https://esu.com.ua/article-34211> [in Ukrainian].

Hrabovetskyi, V. (2005). *Akademik Ivan Krypiakevych: do 120-richchia z dnia narodzhennia: zbirnyk. Vyd. 2-e., dop.* [Academician Ivan Krypiakevych: to the 120th anniversary of his birth: collection. 2nd ed., add.]. Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian].

Hryhoruk, N. A. (2006). *Naukova ta hromadska diialnist Mykoly Chubatoho (1889 – 1975 rr.): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Scientific and public activities of Mykola Chubaty (1889 – 1975): Extended abstract of Candidates thesis]. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. [in Ukrainian].

Hryhoruk, N. (2004). *Naukova spadshchyna Mykoly Chubatoho ta stan yii vyvchennia v Ukraini i za kordonom* [The scientific legacy of Mykola Chubaty and the state of its study in Ukraine and abroad]. *Literatura ta kultura Polissia – Literature and culture of Polissya*, 27, 265–269. [in Ukrainian].

Hud, B. (2001). Omelian Terletskyi – avtor pershoi «Istorii Ukrainskoi Derzhavy» [Omelyan Terletsky – author of the first «History of the Ukrainian State»]. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist – Ukraine: cultural heritage, national identity, statehood*, 9, 580–592. [in Ukrainian].

Dashkevych, Ya. (2007). Ivan Krypiakevych [Ivan Krypiakevych]. In: Dashkevych Ya. *Postati: narysy pro diiachiv istorii, polityky, kultury* [Personalities: essays on figures in history, politics, and culture]. Lviv: Literaturna ahentsiia «Piramida», 472–503. [in Ukrainian].

Dashkevych, Ya., Kapral, M., Skochylias, I., & Fedoruk, Ya. (EB). (1994). *Lvivski istorichni pratsi: Dzherela, 1: Materialy do istorii kozachchyny XVII viku. Zhyttia i tvorchist Vasylia Herasymchuka: 1880 – 1944* [Lviv Historical Works: Sources, 1: Materials on the History of the Cossacks of the 17th Century. The Life and Work of Vasyl Gerasymchuk: 1880 – 1944]. Lviv. [in Ukrainian].

Detsyk, R. (2005). Omelian Terletskyi – istoryk shkoly M. Hrushevskoho [Omelyan Terletskyi – historian of the M. Hrushevskyi school]. *Storinky istorii – History Pages*, 21, 50–62. [in Ukrainian].

Dzoban, O. (1999). Bohdan Barvinskyi – ukrainskyi istoryk, pedahoh, bibliotekar, arkhivist, zhurnalist (za arkhivnymy materialamy) [Bohdan Barvinsky – Ukrainian historian, pedagogue, librarian, archivist, journalist (based on archival materials)]. *Ukrainska periodyka: istoriia i suchasnist. Dopovidi ta povidomlennia piatoi Vseukrainskoi naukovy-teoretychnoi konferentsii 27–28 lystop. 1998 r.* [Ukrainian Periodicals: History and Modernity. Reports and Announcements of the Fifth All-Ukrainian Scientific and Theoretical Conference, November 27–28, 1998] Lviv, 546–551. [in Ukrainian].

Dudko, O. O. (2005). *Zhyttievi shliakh, hromadsko-politychna ta naukovy-pedahohichna diialnist Oleksandra Hnatovycha Lototskoho (1870 – 1939): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [The life path, public, political, scientific and pedagogical activities of Oleksandr Hnatovych Lototsky (1870 – 1939): Extended abstract of Candidates thesis]. Kyivskyi natsionalnyi un-t im. Tarasa Shevchenka. [in Ukrainian].

Zabolotna, I. (2007). *Istoriografii zhyttia ta naukovoi spadshchyny I. P. Krypiakevycha* [Historiography of the life and scientific heritage of I. P. Krypiakevych]. *Istoriografichni doslidzhennia v Ukraini – Historiographical research in Ukraine*, 17, 201–217. [in Ukrainian].

Zabolotna, I. M. (2005). *Arkheohrafichna diialnist ta dzhereloznavchi studii I. P. Krypiakevycha: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06 – istoriografii, dzhereloznavstvo ta spetsialni istorichni dystsypliny* [Archaeological activities and source studies of I. P. Krypiakevych: Extended abstract of Candidates thesis]. Kyivskyi natsionalnyi un-t im. Tarasa Shevchenka. [in Ukrainian].

Zavalniuk, O. (2009). Rektor Ivan Ohienko v ukrainskii istoriografii [Rector Ivan Ohienko in Ukrainian historiography]. *Naukovi zapysky. Zbirnyk prats molodykh vchenykh ta aspirantiv – Scientific notes. Collection of works of young scientists and postgraduate students*, 17, 306–320. [in Ukrainian].

Zavalniuk, O. M., & Teliachyi, Yu. V. (2001). *Budivnytstvo ukrainskoi zahalnoosvitnoi shkoly v roky natsionalno-demokratychnoi revoliutsii (1917 – 1920): ist. narys* [Construction of a Ukrainian comprehensive school during the years of the national-democratic revolution (1917 – 1920): a historical essay]. Kamianets-Podilskyi: Abetka-NOVA. [in Ukrainian].

Zavalniuk, O. M. (2006). *Istoriia Kamianets-Podilskoho derzhavnoho ukrainskoho universytetu v imenakh (1917 – 1921 rr.)* [History of Kamianets-Podilskyi State Ukrainian University in names (1917 – 1921)]. Kamianets-Podilskyi: Abetka-NOVA. [in Ukrainian].

Zavalniuk, O. M. (2005). *Ukrainska elita i tvorennia natsionalnoi universytetskoï osvity: Fundatory y budivnychi (1917 – 1920 rr.)* [Ukrainian elite and the creation of national

university education: Founders and builders (1917 – 1920)]. Kamianets-Podilskyi: Abetka-NOVA. [in Ukrainian].

Zaruba, V. M. (1993). Vasyl Bidnov [Vasyl Bidnov]. In: Zaruba V. M. *Postati (Studii z istorii Ukrainy. Knyha druha)* [Personalities. (Studies in the History of Ukraine. Book Two)]. Dnipropetrovsk: Vydavnycho-kulturnyi tsentr «Ukraina», 31–34. [in Ukrainian].

Zashkilniak, L. (2014). Ukrainska istoriohrafia u mizhvoiennii Polshchi: orhanizatsiini ta metodolohichni aspekty [Ukrainian historiography in interwar Poland: organizational and methodological aspects]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia istorychna – Bulletin of the Lviv University. Historical Series*, 50, 55–72. [in Ukrainian].

Kachor, A. (1955). *Denys Korenets: nacherk yoho zhyttia ta pratsi na tli ukrainskoho fakhovoho shkilnytstva i silskohospodarskoi kooperatsii v Zakhidnii Ukraini* [Denys Korenets: a sketch of his life and work against the background of Ukrainian vocational schools and agricultural cooperation in Western Ukraine]. Vinnipeg: Vydannia «Kooperatyvnoi Hromady». [in Ukrainian].

Klymenko, N. P. (2009). *Kulturno-prosvitnytska diialnist Ivana Krypiakevycha (1886 – 1967 rr.): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Cultural and educational activities of Ivan Krypiakevych (1886 – 1967): Extended abstract of Candidates thesis]. Kyivskiy slavistychnyi universytet. [in Ukrainian].

Kolosovska, O. (2008). «Nahoroda za kryvdu» chy «spovnennia oboviazku»: bibliotekna diialnist Bohdana Barvinskoho (1908 – 1947) [“Reward for wrongdoing” or “fulfillment of duty”: the library activities of Bohdan Barvinsky (1908 – 1947)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia: Knyhoznavstvo, bibliotekoznavstvo ta informatsiini tekhnologii – Visnyk of the Lviv University. Series: Book Science, Library Science and Information Technology*, 3, 191–199. [in Ukrainian].

Kondrach, Ya. S. (2007). *Viiskovo-istorychni doslidzhennia Ivana Krypiakevycha (1886 – 1967): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 20.02.22 – viiskova istoriia* [Military-historical research by Ivan Krypiakevych (1886 – 1967): Extended abstract of Candidates thesis]. Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika». [in Ukrainian].

Kopylov, S. (2020). Vasyl Bidnov ta Ivan Ohienko (do istorii stosunkiv i spivpratsi v 1920 – 1935 rr.) [Vasyl Bidnov and Ivan Ohienko (to the history of relations and cooperation in 1920 – 1935)]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Seriiia: Istorychni nauky – Scientific works of the Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University. Series: Historical Sciences*, 30, 68–81. [in Ukrainian].

Kopylov, S. A., & Zavalniuk, O. M. (Comps.). (2014). *Ivan Ohienko – orhanizator, kerivnyk i oboronets Kamianets-Podilskoho derzhavnogo ukrainskoho universytetu (1918 – 1920 rr.): Dokumenty. Materialy. Svitlyny. Khronika diialnosti* [Ivan Ohienko – organizer, leader and defender of the Kamianets-Podilskyi State Ukrainian University (1918 – 1920): Documents. Materials. Photos. Chronicle of activities]. Kamianets-Podilskyi: PP «Medobory-2006». [in Ukrainian].

Krupnytskyi, B. (1940). 40-littia literaturno-naukovoi diialnosti D. I. Doroshenka [40th anniversary of D. I. Doroshenko’s literary and scientific activities]. In: Doroshenko D. *Pravoslavna tserkva v mynulomu i suchasnomu zhytti ukrainskoho narodu* [The Orthodox Church in the past and present life of the Ukrainian people]. Berlin, V–XIII. [in Ukrainian].

Kulchytska, T. (2012). *Myron Korduba (1876 – 1947): istoryko-biobibliohrafichne doslidzhennia* [Myron Korduba (1876 – 1947): historical and biobibliographic research] / Lviv. nats. nauk. b-ka Ukrainy imeni V. Stefanyka NAN Ukrainy. Lviv. [in Ukrainian].

Luzhnytskyi, H., & Padokh, Ya. (Ed.). (1987). *U poshukakh istorychnoi pravdy: Zbirnyk na poshanu Mykoly Chubatoho, 1889 – 1975* [In Search of Historical Truth: A Collection in Honor of Mykola Chubaty, 1889 – 1975]. Niu-York–Paryzh–Sydney–Toronto. [in Ukrainian].

Liakhotskyi, V. (2007). Bidnov Vasyl Oleksiiovych [Bidnov Vasyl Oleksiiovych]. *Ukrainski arkhivisty (XIX–XX st.). Biobibliohrafichniy dovidnyk*. Kyiv, 63–66. [in Ukrainian].

Liakhotskyi, V. (2001a). Novitni doslidzhennia pro I. Ohienka: [Kn. I. Tiurmenko «Derzhavnytska diialnist Ivana Ohienka (mytropolyta Ilariona)»]. [The latest research on I. Ohienko: [Book by I. Tyurmenko “Statesmanship of Ivan Ohienko (Metropolitan Hilarion)”]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ser.: Istoriiia – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. History*, 54, 25–28. [in Ukrainian].

Liakhotskyi, V. P. (1998). *Ivan Ohienko (mytropolyt Ilarion): Pokazhch. arkhiv. dzherel* [Ivan Ohienko (Metropolitan Hilarion): Index of archival sources]. Kyiv. [in Ukrainian].

Liakhotskyi, V. P. (2000a). *Tilky knyzhka prynese voliu ukrainskomu narodovi...: Knyha, biblioteka, arkhiv u zhytti ta diialnosti Ivana Ohienka (mytropolyta Ilariona)* [Only a book will bring freedom to the Ukrainian people...: Book, library, archive in the life and activities of Ivan Ohienko (Metropolitan Hilarion)]. Kyiv: Vyd-vo im. O. Telihiy. [in Ukrainian].

Liakhotskyi, V. P. (2001b). *Vydavnycha, arkhivo-arkheohrafichna ta bibliotechno-bibliohrafichna diialnist Ivana Ohienka (mytropolyta Ilariona): avtoref. dys. ... dokt. ist. nauk. 07.00.08 – knyhoznnavstvo, bibliotekoznnavstvo, bibliohrafoznnavstvo* [Publishing, archival-archaeographic, and library-bibliographic activities of Ivan Ohienko (Metropolitan Hilarion): Extended abstract of doctoral dissertation]. *Ukrainskyi derzh. NDI arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva*. [in Ukrainian].

Liakhotskyi, V. (2000b). *Prosvitytel: Vydavnycho-redaktsiina diialnist Ivana Ohienka (mytropolyta Ilariona)* [Enlightener: Publishing and editorial activities of Ivan Ohienko (Metropolitan Hilarion)]. Kyiv: Vyd-vo imeni Oleny Telihiy. [in Ukrainian].

Manhora, T. V. (2015). *Polityko-pravovi pohliady A. I. Yakovliwa: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01 – teoriia ta istoriia derzhavy i prava* [Political and legal views of A. I. Yakovlev: Extended abstract of Candidates thesis]. *Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M. P. Drahomanova*. [in Ukrainian].

Mykhailenko, H. M. (2009). *Oleksandr Lototskyi (1870 – 1939 rr.): intelektualna biohrafiiia istoryka: avtoref. dys. ... kand. istor. nauk: 07.00.06 – istoriohrafiiia, dzhereloznavstvo ta spetsialni istorichni dystsypliny* [Oleksandr Lototsky (1870 – 1939): intellectual biography of a historian: Extended abstract of Candidates thesis]. *Derzhavnyi komitet arkhiviv Ukrainy; Naukovo-doslidnyi instytut arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva*. [in Ukrainian].

Olenych, L., & Chuprova, V. (Comp.). (2007). *Ivan Ohienko: «Ia vse zrobyv, shcho mih zrobyty...»: Biblioh. pokazhchyk* [Ivan Ohienko: “I did everything I could do...”: Bibliographic index]. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky. [in Ukrainian].

Petryk, A. M. (2016). *Andrii Yakovliv: intelektualna biohrafiiia: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06 – istoriohrafiiia, dzhereloznavstvo ta spetsialni istorichni dystsypliny* [Andriy Yakovliv: intellectual biography: Extended abstract of Candidates thesis]. Cherkas. *nats. un-t im. Bohdana Khmelnytskoho*. [in Ukrainian].

Pinchuk, Yu. & Hrynevych, L. (1996). *Dmytro Doroshenko ta yoho tvir «Ohliad ukrainskoi istoriohrafii»* [Dmytro Doroshenko and his work “Review of Ukrainian Historiography”]. In: Doroshenko D. *Ohliad ukrainskoi istoriohrafii. Derzhavna shkola:*

Politolohiia. Pravo [Review of Ukrainian historiography. State school: Political science. Law]. Kyiv: Ukrainoznavstvo, IX–XXX. [in Ukrainian].

Polianskyi, O. A. & Truba, R. I. (2016). Ivan Krypiakievych ta Omelian Terletskyi: zhyttia i diialnist pid chotyryma okupatsiiami (sproba porivnialnoi kharakterystyky)[Ivan Krypiakievych and Omelian Terletsky: life and activity under four occupations (an attempt at a comparative characteristic)]. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist – Ukraine: cultural heritage, national identity, statehood*, 28, 582–595. [in Ukrainian].

Polianskyi, O. A. (2009). Omelian Terletskyi i tovarystvo «Prosvita» [Omelian Terletsky and the Prosvita Society]. *«Prosvita» v natsionalno-kulturnomu zhytti ukrainskoho narodu (do 140-richchia z chasu zasnuvannia): materialy mizhnarodnoi nauk. konf. Ternopil* [“Prosvita” in the national and cultural life of the Ukrainian people (to the 140th anniversary of its foundation): materials of the international scientific conference], 215–220. [in Ukrainian].

Portnov, A. (2011). *Istorii istorikov. Oblychchia y obrazy ukrainskoi istoriografii XX stolittia* [Stories of historians. Faces and Images of Ukrainian Historiography of the 20th Century]. Kyiv: Krytyka. [in Ukrainian].

Portnov, A. (2008). *Nauka u vyhnanni. Naukova i osvitnia diialnist ukrainskoi emihratsii v mizhvoienanii Polshchi (1919 – 1939)* [Scientific and Educational Activities of Ukrainian Emigration in Interwar Poland (1919 – 1939)]. Kharkiv: XIFT. [in Ukrainian].

Sahan, H. (2019). *Ukrainska nauka ta osvita u mizhvoiennyi period na zemliakh, shcho vkhodyly do Polshchi* [Ukrainian science and education in the interwar period in the lands that were part of Poland]. *TEKA Komisji Polsko-Ukrainskich Zwiqzków Kulturowych*. Lublin, 235–244. [in Ukrainian].

Salamakha, I. V. (1998). *Hromadsko-politychna ta naukova diialnist V. O. Bidnova (kin. XIX st. – 1935): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Public, political and scientific activities of V. O. Bidnov (late 19th century – 1935): Extended abstract of Candidates thesis]. Zaporizkyi derzh. un-t. [in Ukrainian].

Svarnyk, H. (2007). Barvinskyi Bohdan Oleksandrovych [Barvinskyi Bohdan Oleksandrovych]. *Ukrainski arkhivisty (XIX – XX st.). Biobibliografichniy dovidnyk*. Kyiv, 49–51. [in Ukrainian].

Svitlenko, S. (2023). *Novi publikatsii dzherel pro Vasylia Bidnova* [New publications of sources about Vasyl Bidnov]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh Hrani – Scientific and theoretical almanac Grani*, 26(6), 163–166. DOI: 10.15421/1723145 [in Ukrainian].

Sokhatska, Ye., Tronchuk, O., & Parkhomenko, V. (Comp.). (2008). *Ivan Ohienko: «Tobi, Ukraino, viddav ya vsi syly...»: bibliohraf. pokazhchyk* [Ivan Ohienko: “To you, Ukraine, I gave all my strength...”: bibliographer. index]. Kamianets-Podilskyi: Kam.-Pod. nats. un-t. [in Ukrainian].

Steblii, F., & Zabolotna, I. (Comp.). (2016). *Bibliohrafichniy pokazhchyk drukovanykh prats I. Krypiakievycha: (1990 ti rr. – 2015, z dopov. za 1905 – 1962)* [Bibliographic index of printed works by I. Krypiakievych: (1990s – 2015, with additions for 1905 – 1962)]. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist – Ukraine: cultural heritage, national identity, statehood*, 28, 695–711. [in Ukrainian].

Telvak, V., & Pedych, V. (2024). *Lvivska istorychna shkola Mykhaila Hrushevskoho: stanovlennia, funktsionuvannia, struktura* [Lviv Historical School of Mykhailo Hrushevsky: Formation, Functioning, Structure]. *Galicja. Studia i materialy – Galicia. Studies and materials*, 11, 239–256. [in Ukrainian].

Tymish, L. (2000). Mykola Andrusiak: materialy do biohrafii [Mykola Andrusiak: materials for the biography]. *Drohobyskyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobych local history collection, IV*, 462–478 [in Ukrainian].

Truba, R. I. (2015). *Hromadsko-pedahohichna ta naukova diialnist Omeliana Terletskeho (1873 – 1958): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Public, pedagogical and scientific activities of Omelyan Terletsky (1873 – 1958): Extended abstract of Candidates thesis]. NAN Ukrainy, In-t ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha, In-t narodoznavstva. Lviv. [in Ukrainian].

Tiurmenko, I. I. (1995). Ivan Ohienko – mytropolyt Ilarion [Ivan Ohienko – Metropolitan Hilarion]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal, 2*, 79–92 [in Ukrainian].

Tiurmenko, I. I. (2000). *Problemy ukrainskoi derzhavnosti v diialnosti ta naukovii spadshchyni Ivana Ohienka: avtoref. dys... d-ra ist. nauk: 07.00.01– istoriia Ukrainy* [Problems of Ukrainian statehood in the activities and scientific heritage of Ivan Ohienko: Extended abstract of doctoral dissertation]. Kyivskyi natsionalnyi un-t im. Tarasa Shevchenka. [in Ukrainian].

Ulianovska, S., & Ulianovskyi, V. (1993). Avtory «Ukrainskoi kultury» [Authors of “Ukrainian Culture”]. *Ukrainska kultura. Lektsii za redaktsiieiu Dmytra Antonovycha* [Ukrainian Culture. Lectures edited by Dmytro Antonovych]. Kyiv: Lybid, 527–553. [in Ukrainian].

Ulianovskyi, V. I. (1992). V. O. Bidnov [V. O. Bidnov]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal, 10/11*, 80–94. [in Ukrainian].

Fedoriv, I. (2003). Hromadsko-politychna i naukova diialnist Myrona Korduby: istoriografia problemy ta dzherelna baza [Public-political and scientific activity of Myron Corduba: historiography of the problem and source base]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Istoriiia – Scientific notes of Volodymyr Hnatiuk Ternopil State Pedagogical University. Series: History, 1*, 247–260. [in Ukrainian].

Fedoriv, I. O. (2004). *Naukova i hromadsko-politychna diialnist Myrona Korduby (1876 – 1947 rr.): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Scientific and public-political activities of Myron Corduba (1876 – 1947): Extended abstract of Candidates thesis]. Prykarp. un-t im. V. Stefanyka. [in Ukrainian].

Khalak, N. V. (1999). *Naukova spadshchyna i hromadsko-politychna diialnist Stepana Tomashivskoho: avtoref. dys. ... kand. istor. nauk: 07.00.06 – istoriografia, dzhereloznavstvo ta spetsialni istorychni dysypliny* [Scientific heritage and social and political activity of Stepan Tomashivskyi: Extended abstract of Candidates thesis]. Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainskoi arkhoeorafii ta dzhereloznavstva im. M. S. Hrushevskoho. [in Ukrainian].

Chaban, M. (Comp.). (2023). *Vasyl Bidnov. Spohady* [Vasyl Bidnov. Memories]. Dnipro: LIRA. [in Ukrainian].

Chaban, M. (Comp.). (2021). *Pravedna dusha. Vasyl Bidnov u spohadakh suchasnykiv* [Righteous Soul. Vasyl Bidnov in the Memories of Contemporaries]. Dnipro: Herda. [in Ukrainian].

Cheban, M. M. (2012). *Hromadska ta nauково-orhanizatsiina diialnist Mykoly Andrusiaka (1902 – 1985): avtoref. dys. ... kand. istor. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Public and scientific and organizational activities of Mykola Andrusyak (1902 – 1985):

Extended abstract of Candidates thesis]. Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy. [in Ukrainian].

Cheban, M. (2015). *Mykola Andrusiak. Istoriia istoryka* [Mykola Andrusiak. The story of a historian]. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha. [in Ukrainian].

Chornovol, I. (2006). Syn «ruskoho stanchyka»: Bohdan Barvynskyi [Son of the “Ruthenian Stanchik”: Bohdan Barvinsky]. *Bahatokulturne istorychne seredovyshche Lvova v XIX i XX stolittiakh / Za red. L. Zashkilniaka i Ye. Maternitskoho* [Multicultural historical environment of Lviv in the 19th and 20th centuries / Ed. L. Zashilnyaka and E. Maternitskyi]. Lviv; Zheshuv, 421–434. [in Ukrainian].

Shvydkyi, V. P. (2001). *Hromadsko-politychna, kulturno-osvitnia ta naukova diialnist O. H. Lototskoho (1890-i – 1930-i rr.): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 – istoriia Ukrainy* [Public, political, cultural, educational and scientific activities of O. G. Lototsky (1890s – 1930s): Extended abstract of Candidates thesis]. Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].

Shvydkyi, V. P. (2002). *Oleksandr Lototskyi: uchenyi, hromadskyi diiach, polityk (1890 – 1939-ti rr.) / Monohrafiia* [Oleksandr Lototsky: scientist, social activist, politician (1890 – 1939) / Monograph]. Kyiv: In-t istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].

Yaremchuk, V. P. (2012). [Rets. na kn. Portnov A. Istoriia istorykiv. Oblychchia y obrazy ukrainskoi istoriografii XX stolittia [Portnov A. Histories of Historians. Faces and Images of Ukrainian Historiography of the 20th Century]. Kyiv: Krytyka, 2011. 237 s.]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal*, 2, 213–217. [in Ukrainian].

Yas, O. V. (2003a). Andrusiak Mykola Hryhorovych [Elektronnyi resurs]. [Andrusiak Mykola Grigorovich [Electronic resource]. *Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 1: A-V* [Encyclopedia of the History of Ukraine: Vol. 1: A-B]. Kyiv: Naukova dumka. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Andrusiak_M [in Ukrainian].

Yas, O. (2006). Mykola Andrusiak ta yoho naukova spadshchyna. (Materialy do biobibliografii) [Mykola Andrusiak and his scientific heritage. (Materials for biobibliography)]. *Spetsialni istorychni dystsypliny: pytannia teorii ta metodyky – Special historical disciplines: questions of theory and methods*, 13, 313–342. [in Ukrainian].

Yas, O. (2003b). Mykola Andrusiak ta yoho studii pro pokhodzhennia i znachennia termina «Ukraina» (do istorii odniiei naukovoï dyskusii) [Mykola Andrusiak and his studies on the origin and meaning of the term “Ukraine” (to the history of one scientific discussion)]. *Spetsialni istorychni dystsypliny: pytannia teorii ta metodyky – Special historical disciplines: questions of theory and methods*, 10, (part 2), 318–333. [in Ukrainian].

Ohloblyn, O. (1957). Ukrainian Historiography. 1917 – 1956. *The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.*, V–VI, № 4, New York, 307–435. [in English].

Стаття надійшла до редакції 16 січня 2025 р.
Стаття рекомендована до публікації 30.05.2025.